

NEDERLANDSE BIJDRAGE | Verzameld door:

Samenvatting van de reacties op het Werkdocument Continentale Fase

Vergroot de ruimte
van uw tent' (Jesaja 54:2)

Toelichting

Op 7 december 2022 organiseerden het Netwerk Katholieke Vrouwen, de Konferentie Nederlandse Religieuzen en het bisdom van 's-Hertogenbosch een webinar in het kader van de tweede fase van het Synodaal Proces. Titel was 'Hoopvol op weg naar een synodale Kerk'. Het webinar trok 160 deelnemers en werd nadien ruim 660 keer bekeken. We hebben veel positieve reacties ontvangen van deelnemers.

In aansluiting op het webinar hebben de organisatoren een formulier op hun websites geplaatst met de drie vragen die in paragraaf 105 van het Werkdocument Continentale Fase (WCF) worden gesteld. Daarop hebben we 42 reacties ontvangen. Ongeveer twee derde daarvan was afkomstig van individuen, de rest was afkomstig van groepen: religieuze gemeenschappen, parochiële groepen, gebedsgroepen, groepen pastores, vrouwengroepen.

De betrokkenheid die uit de reacties spreekt is indrukwekkend. Ondanks het feit dat velen pijn hebben geleden aan de Kerk en teleurgesteld zijn geraakt, gaven veel mensen aan verrast en verheugd te zijn door de openheid en eerlijkheid van het Werkdocument Continentale Fase. Daardoor voelen zij zich uitgenodigd en bemoedigd om mee te denken en spreken over de weg die we als Kerk moeten gaan.

Met het oog op de Nederlandse deelname aan de Europese synodale ontmoeting in Praag van 5 tot 12 februari 2023, stellen de organisatoren deze samenvatting graag ter beschikking aan de Nederlandse afvaardiging.

Vraag 1. Wat sluit aan bij wat er speelt in de Kerk van Europa; wat herken je? Wat was verhelderend of nieuw?

Herkenning

De meest gehoorde reactie was hoe eensluidend het geluid van de wereldwijde Kerk is. Velen zijn verrast dat veel van dezelfde thema's wereldwijd leven onder katholieken. Specifieke pijnpunten die genoemd worden in de reacties: de positie van vrouwen, uitsluiting van mensen die gescheiden zijn of een andere seksuele geaardheid hebben, gebrek aan transparantie in de Kerk, teveel vastklampen aan het verleden en angst voor verandering, priesters die ver van gewone mensen staan, ontbreken van de bereidheid om te luisteren naar leken.

“Niet alleen te staan met onze vragen en twijfels. Een herkenning in het gevoel om medeverantwoordelijkheid te willen dragen.”

“We hoorden de roep om [...] open ogen, oren en handen naar de tochtgenoten, de oecumene en de twijfelaars. We hebben elkaar nodig in de Kerk van de toekomst.”

“Het verlangen naar inclusiviteit, naar werkelijke gelijkwaardigheid en gastvrijheid voor alle mensen (vrouwen, lhbtqia+ mensen) en het verdriet over uitsluiting worden breed herkend.”

Waardering

Het synodaal proces wordt als verrassend en verfrissend ervaren. Velen merken op dat zij erg blij zijn dat dingen eerlijk benoemd worden in het WCF.

“Wat mij vooral opviel is de eerlijkheid van het document. Dat is nieuw! Vooraf had ik nauwelijks echt vertrouwen in het verloop en het resultaat.”

“Voor het eerst sinds vele jaren voelen wij de intentie om te luisteren, om te delen en het ideaal van ‘samen op weg’ op te nemen.”

“Het verassende is dat mensen terug komen als er naar hen geluisterd wordt ondanks alle pijn.”

“Ronduit verrassend is de aard van het document: écht vanuit de basis.”

“Het document ademt vreugde over het samen in dezelfde Geest mogen bidden en meedenken om een ‘open, warme en barmhartige’ Kerk te zijn.”

Erkenning

Uit een aantal reacties blijkt dat men zich eindelijk erkend weet, juist omdat kwesties niet alleen hier blijken te spelen.

“Door de kerkleiding is ons meermalen verweten dat vragen rond juist deze kwesties ‘luxe, westerse’ vragen waren en dat deze kwesties specifiek de Kerk in West-Europa, of zelfs Nederland, betroffen. [...] Dat deze kwesties wereldwijd spelen, heeft ons bevestigd in ons aanvoelen dat ze van groot belang zijn. We voelen ons ‘gered’ door de rest van de wereld.”

“Om een bijbels beeld te gebruiken, zou men kunnen zeggen dat de synodale reis de eerste stappen markeert van de terugkeer uit een ervaring van collectieve ballingschap, waarvan de gevolgen het hele Volk van God treffen: als de Kerk niet synodaal is, kan niemand zich echt volledig thuis voelen.”

Wereldkerk

Velen noemen het behoren tot een wereldkerk als een rijkdom. We kunnen elkaar inspireren en van elkaar leren. Sommigen merken op dat de grote verscheidenheid dwingt tot geduld en onderling vertrouwen.

“Laten we in dialoog gaan met andere continenten over hoe daar de inculturatie verloopt in de liturgie, in de pastoraal. Zo op het spoor komen van een inculturatie eigen aan Europa, tot verrijking en verlevendiging van de liturgie en de geloofsvorming.”

“Tegenover de zorgen zijn er hoopgevende suggesties om samen op weg te gaan om de Kerk meer eigentijds en meer aansluitend bij de verschillende culturen te maken.”

“Tegelijk kunnen we niet ontkennen dat de wereldwijde Kerk verschillende culturen kent en dat brengt ook verschillende snelheden van verandering met zich mee. We moeten ons oefenen in vertrouwen in de groei van zaadjes die we planten en ons de kunst eigen maken van wachten op de groei.”

Luisteren naar de Geest

Uit nogal wat reacties blijkt een diep vertrouwen dat de H. Geest ons als Kerk zal leiden op de synodale weg. Het beeld van de tent uit Jesaja inspireert velen.

“Stil worden, bidden en luisteren wat de heilige Geest ons zegt en van ons verwacht is een fijn gegeven om samen de synodale reis te maken. Samen luisteren naar God en daar lering uittrekken.”

“Het beeld van de ruimere tent uit Jesaja raakt en inspireert en toont het belang van het overwegen van de Schrift om haar stem in onze realiteit te laten klinken.”

Vraag 2: Welke spanningen of verschillen van inzicht bepalen de Kerk van Europa? Over welke kwesties of vragen zou het moeten gaan in het vervolg van de Synode?

Kerkzijn in een gesecculariseerde samenleving

De secularisatie in Nederland wordt in bijna alle reacties genoemd. Het christelijk geloof “is als het ware uit het leven van mensen verdampt. Men merkt op dat de Kerk zich op haar beurt steeds verder naar binnen lijkt te keren. Daardoor vervreemdt zij zich nog verder van de samenleving. Deze alom gevoelde crisis dwingt tot veranderingen, zeggen een aantal reacties. Sommigen pleiten ervoor om de sacramenten breder toegankelijk te maken, ook als er veel minder priesters zijn.

Velen worstelen met de vraag hoe we degenen die we nu niet bereiken in de toekomst wel kunnen bereiken. De metafoer van de tent spreekt aan: we moeten onze tent daar opslaan waar we nodig zijn. In meerdere reacties klinkt de roep naar meer zichtbaarheid in de samenleving, meer samenwerking. Sommigen noemen specifiek de presentiemethode.

“De angst voor verandering en het vasthouden aan het verleden is schadelijk. De Kerk houdt geen gelijke tred met de maatschappelijke ontwikkelingen.”

“Oude werkwijzen lijken niet (meer) te werken, er is aarzeling over nieuwe initiatieven.”

“Hoe kunnen we voldoende helderheid geven over de liefde van God die in de moraal/ leer/ sacramenten wordt uitgedrukt, terwijl we ook werkelijk de liefde van God/ Christus kunnen uitdrukken in de (niet christelijke) wereld zoals die is. Hoe hervinden we de verbinding?”

“We moeten nadenken over het toegankelijk maken van de sacramenten, wat voor m.n. veel ouderen ernstig bemoeilijkt wordt door het priestertekort. Zouden de sacramenten toegediend kunnen worden door gelovigen met lagere wijdingen zoals diaconaat, meer bevoegdheden voor pastorale werkers, of gehuwde priesters?”

“Onder de kerkcrisis zit een crisis rond de Godsvraag, zeker in het westen. Het gaat om de voortgang van het evangelie of niet! Het is dus van belang ook te spreken over evangelisatie en missionaire projecten.”

Seksueel misbruik en seksuele moraal

Het seksueel misbruik heeft de geloofwaardigheid en autoriteit van de Kerk nog verder uitgehold. Er leeft schaamte en pijn n.a.v. misbruikschandalen. De seksuele ethiek moet dringend worden herzien, zeggen sommigen.

“Openheid, eerlijkheid en genezing is nodig voor herstel.”

“De Kerk is ongeloofwaardig geworden vanwege het wijdverbreide seksueel misbruik en de manier waarop deze lang is toegedekt. De Kerk is ook ongeloofwaardig op dit vlak omdat ze niet luistert naar de ervaringen van mensen en de inzichten van de wetenschap over gender en de grote diversiteit in menselijke seksualiteit. We moeten eerlijk met elkaar in gesprek durven gaan over dit wezenlijke aspect van ons leven en onze kwetsbaarheden en onzekerheden durven tonen; dat geldt ook voor priesters en religieuzen.”

“Erkenning van seksuele diversiteit zonder mannelijkheid en vrouwelijkheid te miskennen is noodzakelijk. LHBT'ers moeten door de Kerk beschermd worden; de catechismus moet evenwichtiger op dit punt, recht doende aan mensen en wetenschap.”

Spanningsvelden

Kerkelijke leer en inclusie

Velen constateren dat er een spanning is tussen het dagelijkse leven van vele mensen en de leer van de Kerk. Die spanning is te groot geworden. Velen ervaren het als pijnlijk dat groepen mensen worden uitgesloten van deelname aan de eucharistie. Een enkeling pleit ervoor om duidelijk vast te houden aan de leer en (seksuele) moraal.

“Geen uitleg, geen superioriteit, geen ‘het moet’, dat jaagt de mensen van God weg, een open Kerk, een veilige plaats.”

“Een pastoraal meer aangepast en barmhartig beleid voor allen die nu uitgesloten worden van de H. Communie vanwege hun weg in het leven. Hoe kunnen bijvoorbeeld kinderen van gescheiden ouders opgevoed worden in het geloof als hun ouder(s) uitgesloten zijn van de H. Communie?”

“Kritische reflectie op de bijbel, kerkgeschiedenis en uitvoering mag. Meer ruimte maken om te zoeken en te bevragen. Door deze openheid voel ik mij meer verbonden en kan ik ook mezelf blijven.”

“Duidelijkheid is nodig over leerstellige zaken als medisch-ethische zaken, maar ook rondom seksuele moraal. Daarbij tegelijk ook zeer grote aandacht voor manieren om contact te behouden of te leggen met mensen die nu ver weg zijn van de Kerk. Het is van groot belang om te zoeken naar manieren om alle mensen te verwelkomen.”

Eenheid en diversiteit

Er is ook een spanning tussen het verlangen om gemeenschap te vormen en de grote verscheidenheid van inzichten. Sommigen waarderen de schoonheid van de sacramenten, leerstellige en theologische geloofsleer en moraal (bijv. t.a.v. abortus/euthanasie, LHGT) en zien daarin de zorg en liefde van God voor de mens; anderen ervaren dit als een belemmering en willen deze daarom aanpassen. Eén suggestie betreft de mogelijkheid aanpassingen te doen naar gelang wat de context vraagt en verlangt.

“Meer ruimte voor ‘veelkleurig’ vieren. Dat zijn geen tweederangs vieringen. Daar vinden mensen de inspiratie om mee te gaan doen. Prikkel de mensen om mee te gaan doen; ieder naar eigen aard.”

“Dat er in verschillende continenten/landen verschillende regels kunnen gelden. Dat Nederland/ Europa er bijvoorbeeld voor kiest om vrouwen tot priester te wijden en een ander land/ continent niet als de meerderheid dat niet wil.”

“Meer aandacht voor lokale culturen.”

Afwezigheid jongeren

Jongeren zijn nog maar nauwelijks te vinden in de Kerk. Dat betreuren velen. Aandacht voor jongeren is een prioriteit, zegt men, zonder echter goed te weten hoe hen te betrekken bij de Kerk.

“Er is een afname van taalkennis en aandachtsspanne onder jongeren, waardoor uitgebreide verbale kerkelijke documenten en/of liturgie minder toegankelijk is voor nieuwe/jonge mensen of lager/niet opgeleide mensen.”

“Hoe kunnen we ons geloof op een goede manier overdragen aan onze kinderen? Binnen een kerk waarin ook zij het gevoel hebben dat ze erbij horen. Zowel de homo- als heteroseksuele kinderen, samenwonend of niet, twijfelend of niet; zonder dat zij of hun vrienden langs een meetlat worden gelegd.”

“Jongeren betrekken bij de geloofsgemeenschap door activiteiten aan te bieden afgestemd op hun leeftijd.”

Migranten

Zeker in steden zijn vaak grote groepen mensen met een migratie achtergrond. Zij vormen een groot en vaak vitaal onderdeel van parochies. Maar het blijkt moeilijk echte interculturaliteit tot stand te brengen binnen de Kerk. Sommigen spreken over de noodzaak buitenlandse priesters beter voor te bereiden en begeleiden om hier te werken in het pastoraat.

“We zien dat er weinig (of helemaal niet) rekening gehouden wordt met hun behoeften en wat ze kunnen inbrengen aan de plaatselijke kerk.”

“We zijn ook geen gastvrije Kerk, maar een witte middenklassekerk geworden. De dingen moeten op onze manier. We moeten allemaal leren de tent groter te maken.”

“Er zijn ook de naweeën van de kolonisatie, we merken dat een genezingsproces nog moet plaats vinden bij migranten uit de gekoloniseerde landen: bitterheid, het idee dat ieder blanke hun iets schuldig is, minderwaardigheid gevoel of/en boosheid... Voor de Europeanen, erkenning van de fouten die gemaakt zijn ...”

“Er moet aandacht zijn voor de opleiding en begeleiding van buitenlandse priesters. Om te helpen ze beter te ontvangen, begrijpen, integreren.”

Kwaliteit in het pastoraat

Liturgie, catechese en gemeenschapsopbouw moeten op een kwalitatief goede manier worden aangepakt om mensen meer aan te spreken, zeggen sommigen. Ook hier is aansluiting geboden bij een veranderende cultuur. Sommigen pleiten voor een meer inclusief taalgebruik.

“Breng meer authenticiteit en kwaliteit in de liturgie en catechese. Ga op zoek naar verdieping, bezieling, vernieuwing en motiveer daarmee de gemeenschap.”

“Nieuwe vormen van communicatie ontdekken om te verbinden.”

“Onze liturgische rituelen zijn met Vaticanum II weliswaar bij de tijd gebracht, maar inmiddels alweer aardig sleets geworden. Voor ons is het belangrijk, dat de liturgie gelovigen van alle leeftijden inspireert. Naast de Eucharistie biedt de Kerk ons nog een grote rijkdom aan liturgische vormen die voor de gemiddelde parochiaan nagenoeg onbekend zijn.

“Taal in de liturgie: gelijkwaardig... Hij/zij.”

Kleine gemeenschappen, pelgrimsoorden, bedevaarten

Meerdere mensen benoemen de kansen die kleine gemeenschappen of oude vormen van volksvroomheid bieden voor de Kerk.

“Wat kunnen we leren van de vroege Kerk in een post-christelijk Europa? Hervinden van authentieke geloofsbeleving vanuit de relatie met Christus en roeping van iedere gedoopte. Vanuit deze persoonlijke gaven mogen gemeenschappen verder opgebouwd worden. Verlangen om elkaar te ontmoeten en positieve ervaringen te delen. [...], ook als tegenhanger van maatschappelijke eenzaamheid en individualiteit.”

“Het ondersteunen van kleine kernen waarin onze christelijke gemeenschap gevormd wordt en uitstraling heeft.”

“De ‘huiskerken’ zouden weer terug moeten komen.”

“Waar bevindt zich de Kerk? Pelgrimsoorden, bedevaarten, en van daaruit binnenleiden in de Schrift en de liturgie?”

Vraag 3. Kijk eens terug naar de antwoorden op 1 en 2. Wat zou met de kerken van de andere continenten als eerste besproken moeten worden? Welke prioriteiten, terugkerende thema's, of oproepen zie je?

Gemeenschappelijke waardigheid van alle gedoopten

De rode draad die velen onderscheiden in het synodale proces is de gemeenschappelijke waardigheid van gedoopten. Vanuit die gedachte pleiten velen voor een gelijkwaardige plek voor leken, met name ook vrouwen. Het seksisme in

de Kerk vormt een obstakel voor een echt synodale Kerk, zeggen velen. Sommigen delen ervaringen in hun kerk van niet gehoord of betrokken worden door priesters. Gezien de sterke afname van het aantal priesters is het onvermijdelijk dat leken meer taken op zich nemen, zeggen velen. Vanuit kloosterlingen klinkt de roep naar erkenning van de eigen inbreng van religieuzen in de Kerk. Sommigen merken op dat leken vanuit hun ervaring in de seculiere samenleving een belangrijke inbreng kunnen hebben, die vruchtbaar kan zijn op alle terreinen van de Kerk. Enkele mensen doen concrete voorstellen, bijv. voor het instellen van beraden waarin vrouwen en mannen gelijkwaardig participeren.

“Een diepgaande reflectie is nodig over de verhouding tussen en de spiritualiteit van het sacramenteel en algemeen priesterschap.”

“Zolang mannen en vrouwen ongelijk behandeld worden en niet evenveel recht hebben op spreken, besturen, verkondigen, zal er van al die andere dringend gewenste veranderingen ook niets terecht komen. De Kerk moet echt gezuiverd worden en de ruimte van die zgn. veilige maar ook beangstigende gevangenis voor celibataire mannen ruimschoots vergroot en geopend.”

“Schakel leken en vooral vrouwen in voor de grote vraag naar geestelijke en spirituele begeleidingen waar het geringe aantal priesters niet aan kan beantwoorden.”

“Aanmoedigen van leiderschap na onderscheiding der geesten, zeker ook bij leken (vrouwen). Zij hebben soms een verfrissende andere kijk en vermogen tot verbinding omdat zij in de gemeenschap of samenleving staan.”

“Als iedereen, zonder onderscheid, mag en zal meedoen in alle geledingen van de Kerk, wordt het gesprek dat er gaande is onherroepelijk anders van kleur. Dus hoog op de prioriteitenlijst: inclusiviteit door volledige aanvaarding van iedereen, op alle niveaus, op alle stoelen, op alle ambo's, achter elk altaar.”

“Dienstbaar vanuit hun roeping de Heilige Geest uitstralend: religieuzen (vrouwen en mannen) moeten gewaardeerd worden om hun voorbeeldfunctie voor met name jonge mensen; ze verdienen onze aandacht en steun.”

Dienend leiderschap

Sommigen wijzen op de weerstand tegen veranderingen in de Kerk. Men constateert wantrouwen o.a. bij clerus, een angst voor te mondige gelovigen. Enkelen merken op dat priesters soms vereenzamen.

Maar vooral klinkt uit de reacties een roep tot herbezinning op macht en de afstand van kerkelijke top tot basis. De huidige tijd vraagt om een nieuw soort leiderschap. We moeten samen nieuwe vormen van kerkzijn ontwikkelen, waarin iedereen haar of zijn talenten kan inbrengen. Sommigen pleiten voor het loskoppelen van priesterschap en celibaat. Een enkeling waarschuwt voor het loslaten van onderscheid tussen de verschillende roepingen.

“Veel kerkmensen, zowel priesters als leken, willen dat alles zoveel mogelijk bij het oude blijft.”

“Een zekere vorm van clericalisme, waarbij clerus lektaken op zich genomen heeft in het verleden, maakt dat er nu een grote passiviteit onder leken is of afwachten tot de priester initiatief neemt of akkoord geeft.”

“Er is een diepe waardering en genegenheid voor trouwe en toegewijde priesters, en verlangen naar beter gevormde, minder eenzame priesters die bidden en luisteren naar de Heilige Geest.”

“Autoriteit en leiderschap zijn niet per se gebonden aan een ambt; deze verwerft men door integriteit en groothartige inzet. Structuren en instellingen bemensen door mensen met de juiste instelling.”

“Het uitoefenen van gezag dient te worden losgekoppeld van het priesterschap.”

“Omgekeerd is er een subtiele overtuiging dat actief zijn in de Kerk beter is dan overtuigd christen zijn als leek in de wereld. Dit ondermijnt de persoonlijke roeping van leken-christenen in een gesecculariseerde samenleving en zorgt voor onnodig verlangen naar kerkelijke titulatuur (vrouwen in ambt, diaconaat etc).”

Vorming tot synodaliteit

Het vermogen tot echt naar elkaar luisteren moet worden gestimuleerd, zeggen velen. Het synodaal proces kan gelovigen – leken, pastores en bestuurders – leren om beter naar elkaar te luisteren en “de bereidheid op te brengen om in constructieve samenwerking gezamenlijk te werken aan de toekomst van de geloofsgemeenschap”. Uitgangspunt voor dit luisteren moet zijn dat visie en inspiratie belangrijker zijn dan dogmatiek en regelgeving, merken sommigen op. Het is spannend dat de gehele Kerk samen op weg gaat. We kunnen daarbij ook leren van mede-gelovigen uit andere landen en continenten, merken sommigen op.

Men constateert ook dat samen bouwen aan een nieuwe cultuur veel inspanning en moeite kost. Een contemplatieve houding, luisterend naar de Geest, is voorwaarde. Het gaat ook om een “vormen van het hart” merkt iemand op.

“De vraag aan de andere continenten vanuit Europa zou ook moeten zijn: “Leer het ons in Europa; leer het de bisschoppen, priesters en gelovigen om ‘los’ te komen van de te krappe tent en de haringen die niet meer uit de grond te halen zijn.”

“Er is behoefte aan voortdurende vorming van alle gedoopten ter ondersteuning van synodaliteit; vorming van het hart. HBO opleidingen voor praktijkgerichte katholieke geestelijke verzorging, toegankelijk voor vrouwen en mannen. Priesters moeten gevormd worden in synodaliteit en pastorale coördinatie.”

“Even belangrijk is het bespreken van de plaats van priesters en pastoraal werkers. hoe leren leken, priesters, pastoraal werkers in vertrouwen met elkaar optrekken volgens de synodale methode.”

“De basis is het gebed, luisteren naar Gods woord. Vervolgens moeten we komen tot onderscheiding, in geestelijk gesprek, ontmoeting, dialoog.”

“Juist in de synodale weg is naast de onderlinge verbondenheid ook de Gods-verbondenheid van groot belang.”

“We vinden het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven, de spanning van de verschillen met elkaar uit te houden. In dit luisteren speelt ook de traditie een rol: luisteren naar hen die ons

voorgingen. Tegelijk willen wij trouw zijn aan hoe wij de boodschap van het evangelie voor onze tijd verstaan."

"Laten we vertrouwen hebben in de spiritualiteit van veel bezielde mensen en bovenal : geloof in de Heilige Geest die leeft in de mens van goede wil !"

Maatschappelijke relevantie

De sociale leer van de Kerk, met name ook de recente actualisering daarvan door paus Franciscus, moet meer aandacht krijgen in de Kerk, zeggen velen. Zonder maatschappelijke betrokkenheid en inzet is de Kerk niet geloofwaardig. De Kerk moet een eigen geluid durven laten horen dat is gebaseerd op het evangelie. Enkele noemen de Werken van Barmhartigheid als paradigma van christelijke inzet in de samenleving. Concrete inzet is een bron van vitaliteit, zegt iemand: "minder een Kerk zijn van 'onderhoud en instandhouding' en meer een missionaire Kerk die erop uittrekt."

"De Kerk moet het ondubbelzinniger opnemen voor de zwakken, de armen, de vluchtelingen, verslaafden. De uitvoering van de sociale leer kan beter."

"Wij hechten veel waarde aan een open contact met de samenleving, waarbij gelovigen de christelijke boodschap, de katholieke sacramenten en rituelen, maar vooral het katholiek sociaal denken met overtuiging uitdragen. Om ons geloof in de samenleving te concretiseren bieden de Werken van Barmhartigheid ons de inspiratie én de mogelijkheid."

"Een concreet project in de parochies om naastenliefde te beoefenen, zal op verschillende niveaus veel goeds doen: gemeenschapsgevoel versterken, imago van de Kerk verbeteren, harten openen; het is een stille vorm van evangelisatie!"

"Tenslotte is het klimaat een belangrijke prioriteit. Een probleem dat we met de hele mensheid delen. Hier valt of staat elk ideaal mee waar we in de Kerk verder aan willen werken."

Oecumenische samenwerking

Velen merken op dat er veel meer samenwerking mogelijk en wenselijk is met mensen die een andere levensbeschouwing hebben: mede-christenen, mensen van een andere religie en mensen die zich niet tot een religie rekenen. Sommigen roepen ook op tot het onderzoeken van mogelijkheden tot sacramenteel delen met elkaar.

"Het delen van het sacramentele leven met christenen van verschillende kerken, protestanten, orthodoxen en anglicanen, m.n. op het punt van intercommunie. In de realiteit wordt op dat vlak veel geleden."

"Interculturele benadering: we verschillen misschien in religie maar we streven allemaal naar algemeen welzijn."

Slotcommentaar

Uit de ontvangen reacties spreekt een grote betrokkenheid en verlangen om bij te dragen aan het synodale proces. Mensen hebben de moeite genomen om in relatief korte tijd (tussen 7 december en eind december) gesprekken te organiseren met medeparochianen, medepastores, medereligieuzen, etc, en het vragenformulier in te vullen.

We realiseren ons als organisatoren echter ook dat het synodaal proces in Nederland verdere verbreding behoeft. Veel 'gewone' gelovigen hebben er niet of nauwelijks weet van; in veel parochies wordt er waarschijnlijk maar weinig aandacht aan besteed. En onder sommige katholieken en katholieke groeperingen leeft duidelijk weerstand; ze zien geen heil in een breed proces waarin alle gelovigen een stem hebben.

Waar het synodaal proces voor sommigen veel te ver gaat, gaat het voor anderen niet ver en snel genoeg. Veel katholieken zijn afgehaakt of dreigen af te haken uit teleurstelling over de schijnbare onmogelijkheid van veranderingen in de Kerk. Het is daarom belangrijk om de komende tijd meer mensen te 'verleiden' om aan het synodale proces deel te nemen en naar elkaar te luisteren. De grootste uitdaging daarbij is om mensen te doordringen van het besef dat het luisteren zelf het doel is: in alle openheid luisteren naar elkaar en gezamenlijk luisteren naar wat de H. Geest ons te zeggen heeft. Dat betekent dat zij het verlangen om 'resultaten' te behalen los moeten laten.

We zien ook – met een diversiteit van redenen – een weerstand bij een deel van de clerici om deel te nemen aan de synodale weg. Dit vraagt wellicht om een nieuw doordenken van het gemeenschappelijk priesterschap vanuit het doopsel en het wijdingspriesterschap.

We beseffen dat veranderingsprocessen bijna per definitie traag verlopen. Het zal veel fijngevoeligheid, geduld en onderscheidingsvermogen vergen om het proces in Nederland in goede banen te leiden. We hopen daarbij van kerken in andere delen van de wereld te leren. Het continentale overleg in Praag van 5-12 februari 2023 biedt ons inziens daartoe gelegenheid, alsook de bisschoppensynodes in oktober 2023 en oktober 2024.

Het synodale proces blijkt al een bron van nieuwe energie en vitaliteit voor de Kerk. Synodaal met elkaar op weg gaan, met alle onderlinge verschillen die er ook mogen zijn, is naar onze overtuiging de beste manier om te werken aan toekomst voor de Kerk in Nederland.

*Den Bosch,
18 januari 2023*